

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

V. Quomodo ejus Officium & Potestas finiatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

quod agit, nullum habuit mandatum. Vel aliquid agit aut omittit circa actum aut negotium, mandato comprehensum, v.g. ad litem in iudicio prosequendam constitutus, ad præfixum terminum peremptorium non comparet: vel non opponit exceptionem domino competentem; aut, cum dilatoriam deberet, peremptoriam opponit: aut labi finit fatalia, iure concessa ad appellandum? Et

68. procuratoris negligentiam vel culpam, si ipse solvendo sit, domino præjudicare, ex *l. cit. §. l. i. §. fin. ff. Quando appell. defumi & ratio reddi solet*; quod æquitas dicitur, procuratoris negligentiam potius imputari Domino, qui ad litem prosequendam eum liberè elegit, *l. Cum mandato 22. in fine ff. de Minoribus*, quàm colliganti: qui domini, sive adversarii sui mandatum secutus, cum procuratore ab eo sibi opposito litem bona fide contestatus est & profecutus, Gaill. *Lib. 1. observat. 45. à n. 1.*

Dixi, si sit solvendo; quia, si procurator non esset: & propterea damnū & interesse ab eo, per viam actionis mandati consequi dominus non valeret, recurrere posset ad beneficium in integrum restitutionis: quam, ei hoc casu contra adversarium petenti, vi generalis clausulæ, *Si qua alia mihi iusta causa videbitur, l. i. in fine ff. Ex quibus caus. major. non denegandam, idem n. 6.* docet cum Panormit. *in c. 1. Ut lite non contest. n. 16.* & Felino *ibid. n. 6.* insuper excipientes casum facti, continentis delictum & obnoxii poenæ: quod à procuratore commissum, saltem si magnum præjudicium afferat; domino nec mandanti nec scienti nec ratum habenti, non obesse, volunt Bartol. *in l. 1. §. 2. ff. Si quis alteri vel sibi eitis. Panormit. n. 23. & Felin. n. 8. §. 12.*

ARTICULUS V.

Quomodo ejus Officium & Potestas finiarur.

SUMMARIUM.

69. Finitur I. mutuo consensu
70. II. Revocatione,
71. Aliquando non inimicā proventori ad negotia.
72. Ad litem datus, re integrā, libere
73. Ex iusta causa, eā non integritate vocatur.
74. III. Exoneratione:
75. IV. Instantiā finitā.
76. V. Morte Domini re integrā:
77. Quò casu aliquando presertim:
78. Aliquando, re non integrā, finit.
79. VI. Morte procuratoris,

Variis modis hoc evenire solet. Primum, juxta *Reg. Omnia res per quas* *cinque causas nascitur, per eandem dissoluitur*, eique consonam *l. Nihil 31. ff. de R. I.* ejus officium & potestas finitur mutuo consensu ipsius Procuratoris & Domini, sicut eò sunt constituta, *l. Mutari 24. ff. hic.*

Secundò, domini constitutis revocatione. Et quidem, cum ad negotium datus procurator est, saltem ipsi inimicitia, *l. Si mandatum 15. ff. Mandati*; et damno afficiatur ipse procurator, qui contrahendò cum altero contrahit obligationem, *l. 1. C. de Sent. & interdict.* Imò, si constitutus sit ad contrahendum cum certa persona, in cujus præjudicium vel damnum cedere revocatio potest, ordinariè necessarium esse videtur, ut ista etiam ejusmodi personæ innovetur; alioquin cum ista gesta valida erunt, Panormit.

normit. in c. Ex parte 33. de Rescript. n. 10. & ibi Felinus n. 22.

71. Exciendi tamen sunt gesta à procuratore, constituto imprimis ad contrahendum matrimonium: quod, si revocatio contractum præcedat, propter defectum consensûs irritum est, quantumvis illa neque procuratori neque personæ, quacum matrimonium contractum est, fuerit intimata c. 57. fin. in 6. Deinde, ad acceptandum beneficium Ecclesiasticum: cuius, etiam mandati revocatione nondum intimatâ, facta acceptatio, à Felino in c. cit. n. 11. pro invalida habetur; cum, quod inter beneficiatum & eius Ecclesiam intercedat quoddam, etsi minus perfectum, conjugium spirituale, ad sui valorem consensum exigens instar carnalis, c. Cum inter 21. de Elect. tum verò; quod huiusmodi revocatione & ignoratione procurator non lædatur: quoties autem revocationis ignorantia mandatario seu procuratori damnum & præjudicium non affert, mandati etiam non intimatam revocationem tenere, Regulæ instar tradatur à Bartolo & Dyno in l. Si Pater 14. ff. de Manumiss. Vind. Laiman in c. Ex parte cit. n. 7. Hactenus de dato ad negotia.

72. Ad litem in iudicio prosequendam constituti Procuratoris potestas, quomodo revocatione cesset, explicandum est auxiliò distinctionis, proditæ à Bonifacio VIII. c. Quamvis 2. in 6. Velenim, quod lis cum adversario contestata nondum sit, res adhuc integra est, aut factus propter illius contestationem jam factam? Si prius, procuratorem (in rem suam non datum) etiam invitum revocare dominus liberè potest, c. cit. & l. Ante litem 16. ff. hic. Ratio est; quia, cum ante litem contestationem circa causam controversam jus procuratori quæsitum Jure non sit, mandati in eum directi revocatione

ipsi non præjudicatur: ubi autem alteri non præjudicatur, consilium, quod de re sua iniit, mutare cuius est permiffum, arg. l. In re mandata 21. C. Mandati, & à contrario, c. Mutare, junctâ Glossâ fin. de R. 7. in 6. Si posterius, procurator invitus, & probabiliter etiam volens, invitò adversariò revocari sine justa & rationabili causa, istiusque prævia cognitione ac probatione, à domino non potest, arg. c. Mutare cit., Panormit. in c. Non injus 14. n. 4. & aliis DD. ac Rotæ decif. allegatis, Barbofa in c. Quamvis cit. num. 6. 73.

Justæ autem ac rationabiles revocationis causæ sunt, procuratoris ætas minus apta negotiis, adversa valetudo, occupationes & alia impedimenta: quibus eum dominus ita distrahi animadvertit; ut liti suæ utiliter prosequendæ par non sit; inimicitia cum domino, aut affinitas vel alia necessitudo cum adversario contracta; ut probabilis suspicio sit collusionis, eumque suis minus, aut adversarii rebus magis, quàm oportet, affectum ac utilem fore, l. Post litem cit. Sc. Imò etiam, si post litem contestatam revocatus procurator absque legitima causa se opponat, & operam suam ingerat invito, l. Qua omnia 25. V. Sed ff. hic. Quare procurator revocatus petere solum potest, ut pro suæ existimationis indemnitate & conservatione de causa cognoscatur: & si nullâ suâ culpâ revocatur, præter sumptus, quos fecit, salarium sibi præstetur, Bartol. in l. Post litem cit. n. 2. Laiman in c. cit. n. 2. & Pirrhing ad hanc Rubric. n. 89. 74.

Tertiò, idem officium & potestas finitur exoneratione ipsius procuratoris, renuntiantis mandato; licet enim hoc ab initio voluntatis, postea necessitatis sit, ex justa tamen causa v. g. ob supervenientes inimicitias, diffamationem, valetudinem, pro-

ff ff f 3

- am, professionem aliasque necessarias occupationes, & procuracionis ritè obediendæ impedimenta, eò se exonerare permittitur *l. Filiusfamilias 8. §. fin. Sc. ff. hic, Gaill. Lib. 1. observat. 46. à n. 1. & Bruneman in l. cit. Sc.*
75. Quartò, finitâ instantiâ, hoc est, latâ sententiâ d. finitivâ; quia appellationem, etsi ad impediendum illius transitum in rem judicatam interponere debeat, prosequi invitus non tenetur; ne ultra negotium, quod in se suscepit, gravetur; quia iudicium, quod in se suscepit, per sententiam est finitum, Vallenf. *hic §. 7. num. 3.*
76. Quintò, morte domini, re adhuc integrâ, *l. Mandatum 15. C. Mandati*; qualis ante est, & per litis contestationem vel mandati negotii inchoationem, istiusque preparatoria aliqua jam facta, definit esse, *l. Si defunctus 15. ff. l. Nulla 23. C. hic, Glossa fin. in l. Mandatum cit.* Ubi tamen
77. Duo casus sunt excipiendi. Unus, quò officium procuratoris, dominò ante litis contestationem mortuò, non finitur: quod accidit, cum iste pro procuratore suo præsentem in aut extra iudicium præstitit satisfactionem, sive cautionem de iudicato solvendo, *l. Si defunctus cit. pr. & §. Si verò 4. Instit. de Satisfat.* quia tali casu res non amplius censetur integra; ac proinde procurator ad iudicium accipiendū compelli potest, Gaill. *Lib. 1. observat. 74. n. 10.* & cum ipso Bruneman. *in l. Si defunctus cit. n. 1.*
78. Si defunctus cit. *n. 1.* Alter, quò eòdem, re etiam non amplius integrâ, mortuò, procuratoris officium expirat: quod fit, cum iste pro Ecclesiæ vel beneficii iuribus tuendis aut persequendis constitutus est ab eius Prælate vel beneficiario; illius enim officium ac potestatem istorum morte expirare & revocari, decisum est *Clement. fin.* Ratio id statuendi fuit partim; ne tali procuracione perpetuâ in Ecclesiâ, proprio defensore carentis, dominum vel præiudicium facile aliquid attentetur, contra *c. 1. c. fin. Ne sede vac. & c. de Suppl. negl. in 6. Glossa in Clement. cit. V. Revocari & Vivianus in eius Rationes*, partim verò; quòd procurator in iudicio agat nomine & potestate Prælati, tanquam principalis eum constituentis, *arg. l. 1. ff. hic* & propterea istius potestatis per mortem, uti & per renuntiationem, depositionem & quomodocunque factam Prælaturæ amissionem finitâ, etiam ab eo constituti procuratoris potestatem expirare, sit necesse.
- Neque obstat; quòd mandantis principalis sive domini defuncti ex mandato erga procuratorem contracta obligatio transeat ad hæreses & eius successores. Cur non etiam ad successorem in Prælatu, dignitate, vel beneficio, quæ Prælati vel beneficiati obitu non pereunt, *c. Si gravatò 5. de Rescript. in 6.* Non, inquam, hoc obstat, partim; quia alia est ratio hæresidis, alia successoris in Prælatu vel beneficio; cum iste successionis ius non, ut hæres, à defuncto, sed à superiore ipsum instituyente consequatur; & propterea una eademque persona cum defuncto non censetur, ut *in c. fin. de solut. cum Glossa fin. observat Panormit. n. 1. partim verò; quia defunctò Prælatò procurator agere nequit nomine ipsius Prælationis, cum; quòd ad hoc non sit constitutus; tum verò; quia eò ipso; quòd Ecclesiæ vacantis rerum administratio de Jure competat capitulo, *c. Hu qua 11. & c. Cum olim 14. de Majoris.* procuracionis perpetuatione istius juri & potestati derogaretur, Vivianus *l. cit.* Nisi à Prælate & capitulo ad causas & negotia, utriusque quoque administrationem communis esse constitutus; tali enim casu & multò magis, si procurator principaliter à capitulo*

Io cum consensu tamen Prælati constitutus fuisset, Prælatò mortuò, Procuratoris officium non expirare: sed Capitulari auctoritate adhuc sustineri, cum *cit.* Glossa notat Panormit. in *Clement. cit. n. 3. & 5.*

Sextò demum, re etiam non amplius integrâ, procuratoris officium finitur ipsius morte, *l. Si quis 27. §. 3. ff. de iudiciis*; quòd electa censeatur industria personæ, *Wesembec. in ff. h. c. n. 11.*

TITULUS XXXIX.

De Syndico.

SUMMARIUM.

1. Syndici etymon & definitio:
2. Differentia à Procuratore & Actore.
3. Regulariter constituitur ab Universitate.
4. Ejus Officium publicum & honorificum:
5. Potestas eadem fere est, qua procuratoris generalis cum libera &c.
6. Et iisdem, quibus istius officium, licet non omnibus modis finitur.

Syndicus, à Græca voce *συνδικος*, causam, quæ in iudicio agitur, sive iudicium ipsum denotante sic dictus, est procurator Universitatis, sive alicujus, hominum in Civili vel Ecclesiastica societate viventium, jure vel Consuetudine approbatæ communitatis, ut sunt Civitates, Oppida, Ecclesiæ, Monasteria, Collegia studiosorum, mercatorum, opificum: qui, si ad administranda hujusmodi communitatis bona & negotia extra iudicium pertractanda, Universitatum administratores, curatores Civitatum, *Rubric. & text. ff. de Administr. rerum ad civit. & Ecclesiarum Oeconomi* vocantur, *cas. Quia in quibusdam 4. dist.*

§. 9. & c. Cum vos 4. de Offic. Ord. Si verò ad ejus causas & lites in iudicio prosequendas constituatur, Syndici nuncupantur, *Rubric. h. c. & c. Cum venissent. 2. de In integ. restit. Vallenf. h. c. n. 3.* Unde

Syndicus, licet Procurator & Actor etiam ipse vocetur, *c. Quia 7. de Procurat. & l. 1. §. 1. ibi, Actorem sive Syndicum ff. Quod cuiusque univers. & utriusque munere fungatur*: ab utroque tamen multum, & à procuratore quidem, propriè & secundum communem usum accepto, differt; quòd iste à privatis, & in privatis causis: Syndicus autem ab universitate aliqua vel collegio, ad publicas & communes causas in iudicio pertractandas constituatur; cum enim Universitas & collegium ipsum nec convenire nec conveniri in iudicio possit, *l. Sicne 7. §. 2. ff. eadem Rubr. necessarium omnino est, ut constituatur Syndicus, qui eam representet, ejusque causas in iudicio prosequatur, Wesembec. in ff. eadem Rubr. n. 8.* ab actore verò publico; quòd iste specialiter ad unam tantum alteramve aut certas quasdam causas: Syndicus autem generaliter ad omnes, præsentis & futuras, Universitatis causas constituatur, *Holtienlis in Summa h. c. n. 7. & 9.*

Consti-